



Research on Educational Sport

Journal homepage: <https://res.ssrc.ac.ir>



Research Article

Current Pattern of Sports Talent Identification in Education System

Mahtab Nasseh^{*1}, Ameneh Abdullahi², Seyedeh Ozra Mirkazemi³

1. Department of Sport Management, Faculty of Sport Sciences, University of Birjand, Birjand, Iran

Received: 11/12/2024, **Accepted:** 10/10/2025, **Published:** 27/07/2026

* Corresponding Author: mahtab nasseh, E-mail: mahtabnasseh@birjand.ac.ir

How to Cite: Nasseh, M, Abdollahi, A and Mirkazemi, S. (2026). Current Pattern of Sports Talent Identification in Education System. *Research on Educational Sport*, 14(44), 125-149. [IN Persian]. <https://doi.org/10.22089/res.2025.17545.2595>.

Extended Abstract

Background and Purpose

Sports talent identification is essential for sustainable athletic success, focusing on nurturing future generations through supportive systems that integrate cultural, educational, structural, and infrastructural elements. Scientific interest began with Galton's 1869 study on athletes, evolving to include predictive variables for success. Amid societal emphasis on sports in educational, recreational, championship, and public spheres, programs enable early detection of gifted individuals, optimizing resources. Perspectives emphasize biological factors or environmental influences, with contemporary views combining both for genetic recognition and nurturing. Models like the 10,000-hour rule highlight early selection's benefits for training and competition. In education, students are key resources, with optimal ages 11–14 years; schools offer efficacy via teachers and facilities. However, deterministic systems overlook uncertainties and socio-cultural constraints. In Iran's Sistan and Baluchestan Province—a youthful, border region with untapped potential—challenges include traditional methods and resource gaps. This study delineates the current talent identification pattern in the education system, identifying inefficiencies and proposing enhancements.

Methods

This qualitative research adopted a grounded theory approach using Strauss and Corbin's (2008) systematic model to explore and critically analyze the sports talent identification process in Sistan and Baluchestan Province's education system. The population included physical education experts, secretaries, and teachers. Participants were selected via purposeful and theoretical sampling. The sample totaled 32: 7 experts (minimum 2 years' experience), 17 secretaries (minimum 5 years' practical experience), and 8 elementary teachers (minimum 5 years' teaching experience). Ethical protocols ensured confidentiality, informed consent, and anonymized coding.



Copyright: © 2023 by the authors. Submitted for possible open access publication under the terms and conditions of the Creative Commons Attribution (CC BY) license (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>).

Data were gathered through semi-structured, in-depth interviews. Sessions were pre-coordinated for ethics and topics, starting with purpose statements and core questions, averaging 60–75 minutes, with recordings via Sony device upon consent. Analysis proceeded concurrently with collection in three phases: open coding (paragraph-to-sentence breakdown yielding sub-categories), axial coding (refining categories through iterations), and selective coding (constructing a paradigm model). This generated 439 conceptual statements and 62 open codes, organized into 17 components and 7 dimensions. Validity followed Lincoln and Guba (1985): credibility via member checking, transferability through expert input, dependability by inter-coder agreement, and confirmability via peer debriefing.

Results

The core phenomenon is the inefficiency of sports talent identification in the education system, comprising unsystematic processes (e.g., lacking institutional synergy, weak networking, non-systemic management) and lack of attention to maintaining and retaining sports talents (e.g., absent supportive mechanisms, episodic activities, talent loss). This arises from managerial-economic weaknesses and underused interactions, causing resource shortages (Table 8).

Causal conditions reflect a unidimensional view, with relational-environmental factors (e.g., poor knowledge sharing, limited interactions, weak scientific ties, minimal media use, lack of synergy between different institutions); economic-equipment factors (e.g., disproportionate resources, no dedicated budgets, scarce facilities); and managerial-organizational factors (e.g., planning deficiencies, human resource shortfalls, unfamiliarity with screening, absent seminars, barriers to external experts) (Table 3).

Background conditions involve infrastructural and cultural neglect, including organizational-professional processes (e.g., imprecise recruitment, mismatched allocation, unmonitored development, ignored metrics, lacking courses, motivational deficits) and cultural-social factors (e.g., meritocracy lapses, insufficient family support) (Table 2).

Restrictive intervening conditions include intellectual-operational deficiencies: operational challenges (e.g., no event initiatives, limited vocational schools, underdeveloped content, absent incentives) and attitudinal challenges (e.g., result-over-process dominance, unintegrated scientific guidance) (Table 4).

Facilitating conditions highlight resource abundance and growing focus: competitive advantages (e.g., ample human resources, large student base, potential talents, public participation, parental awareness) and discourse-building (e.g., emerging discussions, increasing attention, stakeholder expectations) (Table 5).

Strategic conditions emphasize systemic monitoring: motivational strategies (e.g., incentives for implementers, parents, learners); standardization (e.g., compilation of sports file of athletes, assessment centers, handling protocols, outsourcing); organizational supervision (e.g., talent tracking, standards evaluation, monitoring systems); supportive environments (e.g., mass sports promotion, youth teams, insurance coverage for injury support) (Table 6).

Consequences divide into current outcomes (e.g., talent underuse, health stagnation, championship decline, reduced vitality) and strategy-derived benefits (e.g., honors, deprivation reduction, societal joy, delinquency decrease) (Table 7).

Next, by combining the findings, the paradigm model of the current sports talent identification pattern in the education system was shown (Figure 1).

Conclusion

Findings interpret inefficiencies as stemming from disorganization and retention failures, mitigated by facilitative elements and strategies for holistic, context-aligned models. Applications involve standardized protocols, incentives, and tech platforms for accuracy and sustainability. Managerial implications for education and sports policies include resource prioritization, collaborations, and web-based automation for tracking and discourse. This enhances retention, health, and athletic advancement, addressing social issues in underserved regions like Sistan and Baluchestan.

Keywords: Sports Talent Identification, Education System, Pattern, Grounded Theory, Sistan and Baluchestan

Article Message

This research elucidates inefficiencies in sports talent identification within Iran's education system in Sistan and Baluchestan Province, highlighting unsystematic processes and retention neglect due to managerial, economic, and interactive deficits. By proposing motivational, standardization, monitoring, and supportive strategies, it offers a paradigm model for optimization. Implementing these via technology-driven platforms can foster talent exploitation, yielding provincial/national honors, regional equity, societal vitality, and reduced delinquency. This context-specific approach underscores the education system's pivotal role in sustainable athletic development, providing policymakers with actionable insights for resource allocation and inter-institutional synergy to unlock untapped potentials in youthful, border regions.

Ethical Considerations

All ethical guidelines pertinent to this study were observed, including confidentiality, informed consent, and fidelity to interview transcripts.

Authors' Contributions

- Conceptualization: mahtab nasseh & amene abdullahi
- Data Collection: Ameneh Abdullahi
- Data Analysis: mahtab nasseh & amene abdullahi
- Manuscript Writing: mahtab nasseh & amene abdullahi
- Review and Editing: mahtab nasseh
- Literature Review: All authors
- Project Manager: mahtab nasseh & Seyedeh Ozra Mirkazemi

Conflict of Interest

The authors declare no conflicts of interest related to this study.

Acknowledgments

We express gratitude to all individuals who contributed support throughout this research.



Research on Educational Sport

Journal homepage: <https://res.ssrc.ac.ir>



نوع مقاله: پژوهشی

تبیین الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش

مهتاب ناصح*^۱ ID، آمنه عبدالهی^۲ ID، سیده عذرا میرکازمی^۳ ID

۱. گروه مدیریت ورزشی، دانشکده علوم ورزشی، دانشگاه بیرجند، بیرجند، ایران

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۹/۲۱، تاریخ پذیرش ۱۴۰۴/۰۷/۱۸، تاریخ انتشار: ۱۴۰۵/۰۵/۰۵

*نویسنده مسئول: مهتاب ناصح، E-mail: mahtabnasseh@birjand.ac.ir

How to Cite: Nasseh, M, Abdollahi, A and Mirkazemi, S. (2026). Current Pattern of Sports Talent Identification in Education System. *Research on Educational Sport*, 14(44), 125-149. [IN Persian]. <https://doi.org/10.22089/res.2025.17545.2595>.

چکیده

پژوهش حاضر با هدف تبیین الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان انجام گرفت. روش پژوهش حاضر کیفی و با رویکرد گراند تئوری مبتنی بر مدل استروس و کوربین (۲۰۰۸) انجام شد. حوزه پژوهش شامل کارشناسان، دبیران و معلمان تربیت بدنی استان سیستان و بلوچستان بود. نمونه مدنظر متشکل از ۳۲ نفر خبره، با توجه به رویکرد نمونه‌گیری هدفمند و نظری انتخاب شد. برای بررسی روایی و پایایی یافته‌ها از معیارهای لینکلن و کوبا (۱۹۸۰) استفاده شد. نتایج نشان‌دهنده محور ناکارآمدی فرایند استعدادیابی در آموزش و پرورش (نظام-مند نبودن استعدادیابی، بی‌توجهی به حفظ و نگهداشت استعداد) و مبتنی بر شرایط علی (عوامل ارتباطی-محیطی، عوامل اقتصادی-تجهیزاتی، عوامل مدیریتی-سازمانی)، شرایط زمینه‌ای (فرایندهای جذب، نگهداشت و ارتقا، عوامل فرهنگی-اجتماعی)، شرایط مداخله‌گر محدودکننده (چالش‌های عملیاتی و نگرشی)، شرایط مداخله‌گر تسهیل‌کننده (مزیت‌های رقابتی و گفتمان‌سازی)، شرایط راهبردی (راهبردهای انگیزشی، شاخص‌سازی و استانداردسازی، پایش و نظارت سازمانی، جو و محیط حمایتگر) و پیامد وضعیت جاری و پیامدهای حاصل از کاربرد راهبردها، سازمان‌دهی شد. با تمرکز بر نتایج می‌توان اذعان کرد که ضعف‌های مدیریتی و اقتصادی در طول سالیان متمادی، به همراه بهره‌برداری نکردن از قدرت تعامل، استان را با مشکل جدی در کمیت و کیفیت منابع ساختاری و کالبدی در ورزش، مواجه کرده است. این موضوع ثمربخشی فعالیت‌های استعدادیابی ورزشی را با مشکل روبه‌رو کرده است؛ ازاین‌رو، این پژوهش پیشنهادهایی در زمینه استانداردسازی، ایجاد انگیزه، پایش فعالیت‌ها و حمایت از توسعه فرایندها، ارائه می‌کند.

واژگان کلیدی: استعدادیابی ورزشی، الگو، آموزش و پرورش، گراند تئوری، سیستان و بلوچستان.



مقدمه

برای دستیابی به موفقیت پایدار در زمینه‌های ورزشی باید به پشتوانه‌سازی در ورزش تأکید داشت و به تربیت نسل بعدی مرتبط با زمینه ورزشی پرداخت (نوری و صادقی، ۲۰۱۸). پشتوانه‌سازی به معنای ایجاد و حفظ سیستم‌ها و محیط‌های حمایتی است که امکان رشد، تداوم و ارتقای ورزش را در حال و آینده فراهم می‌آورد (کولینز؛ ۲۰۰۹؛ شیلبری^۲ و همکاران، ۲۰۰۸) و از الزامات مهم آن توجه به استعدادهای ورزشی است (پاپیک^۳ و همکاران، ۲۰۰۹؛ هانر^۴؛ ۲۰۲۳). این موضوع مهم در همراهی با فراهم‌سازهای فرهنگی و آموزشی، ساختاری و تجهیزاتی، زمینه رشد پایدار را در ورزش فراهم می‌آورد (تیخونوا^۵؛ ۲۰۱۴؛ ژائو^۶ و همکاران، ۲۰۲۴). این ضرورت موجب شد که پس از اولین مطالعه علمی در زمینه استعدادیابی ورزشی که گالتون^۷ (۱۸۶۹) روی کشتی‌گیران و پاروزنان انجام داد، توجه جامعه علمی به این حوزه معطوف شود و علاقه‌مندی به شناسایی متغیرهای پیش‌بینی‌کننده موفقیت‌های ورزشی در پژوهش‌های علمی، دیده شد. از طرفی توجه روزافزون جامعه به ورزش در حیطه‌های آموزشی، تربیتی، قهرمانی و همگانی، بر این اهمیت افزوده است.

برنامه‌های استعدادیابی در شناسایی زود هنگام ورزشکاران با استعداد مؤثر است و فوایدی چون تمرکز بودجه و فرصت‌های آموزشی را فراهم می‌کند؛ با این حال، بر مبنای چگونگی درک و شناخت ما از ماهیت استعداد، روش‌های متفاوتی در استعدادیابی پیشنهاد می‌شود. به طور کلی، دو دیدگاه مختلف در این زمینه مطرح است که یک دیدگاه بر عوامل بیولوژیک یا ژنتیکی تأکید دارد و در مقابل، دیدگاه بعدی شرایط محیطی پرورش استعداد، مانند تجربه و یادگیری را در نتیجه نهایی مؤثر می‌داند (بیکر^۸ و همکاران، ۲۰۱۲؛ کانتینو^۹ و همکاران، ۲۰۱۴)؛ این در حالی است که گفتمان غالب در بین دانشمندان بر هر دو دسته از این عوامل اشاره دارد؛ از این رو شیوه‌های محبوب در استعدادیابی بر شناخت ظرفیت‌های ژنتیکی و فراهم‌سازی محیط مناسب برای پرورش استعداد تأکید می‌کند. از سوی دیگر، قانون ۱۰۰۰۰ ساعت تمرین^{۱۰} مدل توسعه طولانی‌مدت ورزشکاران^{۱۱}؛ حدود ده سال تمرین را برای تخصصی شدن لازم می‌داند؛ بنابراین اگر در سنین جوانی، ورزشکاران به درستی انتخاب شوند، شرایط تمرینی بهتر، زمان بیشتری برای تمرین و رقابت، شانس بیشتری در انتخاب هم‌تیمی‌ها و رقبای بیشتر و متعددتر خواهند داشت که این امر می‌تواند احتمال دستیابی به موفقیت‌های ورزشی در آینده و عمر قهرمانی ورزشکار را افزایش دهد (اریکسون^{۱۲} و همکاران، ۲۰۰۷)؛ لذا در فرایند استعدادیابی ورزشی، فراگیران با توجه به زمینه‌های استعداد خود در عرصه‌های مختلف ورزشی تقسیم می‌شوند و فرایند رشد استعداد آن‌ها هدایت می‌شود (سوریادیا^{۱۳}؛ ۲۰۲۰). این فرایند با شناسایی افراد جوان دارای توانایی بالقوه برای موفقیت در آینده ورزشی، آغاز

-
1. Collins
 2. Shilbury
 3. Papić
 4. Höner
 5. Tikhonova
 6. Zhao
 7. Galton
 8. Baker
 9. Coutinho
 10. 10,000-Hours Rule
 11. Long-Term Athlete-Development Model
 12. Ericsson
 13. Suryadia

می‌شود و در ادامه با مشارکت، انتخاب و استخدام این افراد در برنامه‌های ارتقای استعداد، دنبال می‌شود (گیویچ^۱ و همکاران، ۲۰۲۱)؛ با این حال، تخصصی شدن زودهنگام ممکن است خطرآفرین باشد و با افزایش عدم اطمینان در انتخاب همراه است؛ لذا در سال‌های اخیر با وجود مدل‌های متعدد استعدادیابی بر ایجاد سیستم آموزشی مطلوبی تأکید شده است که فرصت‌هایی را برای همگان به‌منظور مشارکت در ورزش فراهم می‌سازد و اجازه می‌دهد که افراد به‌طور مستقل راه خود را در زمان مناسب انتخاب کنند (گانکالس^۲ و همکاران، ۲۰۱۲).

به طور قطع، دانش‌آموزان نقش مهمی در پیشبرد اهداف ورزشی یک کشور دارند و به‌عنوان ذخیره منابع انسانی در این بُعد مدنظر قرار می‌گیرند (آفریان^۳ و همکاران، ۲۰۲۱). مسیر استعدادیابی ورزشی غالباً از سنین اولیه رشد هدایت شده و در ادامه، منجر به بالندگی فرد در زمینه ورزشی خاص می‌شود (گیویچ و همکاران، ۲۰۲۱). براساس بیشتر پژوهش‌ها، سن مناسب استعدادیابی برای آموزش مهارت‌ها و سپس ارزیابی کیفیت اجرای آن، بین ۱۱ تا ۱۴ سال است؛ بنابراین لزوم توجه به استعدادیابی در مدارس و به‌تبع آن استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان، بیش‌ازپیش احساس می‌شود (نوری و صادقی، ۲۰۱۸). استعدادیابی در مدارس با توجه به در اختیار داشتن نیروی انسانی مناسب (آموزگاران و معلمان تربیت‌بدنی)، تعداد زیاد دانش‌آموزان، دسترسی به تمرینات، محیط ورزشی و زمان مناسب می‌تواند اثربخشی زیادی داشته باشد (حاجی‌حسینی، ۲۰۱۶)؛ بنابراین پیچیده‌ترین روش‌های استعدادیابی که متعلق به کشورهای آلمان شرقی و شوروی بوده است، بیانگر وجود روشی هماهنگ بین نظام آموزش و پرورش و برنامه‌های سازمان تربیت‌بدنی است که شامل یک سیستم سه‌مرحله‌ای زیرنظر گروه تلفیقی معلمان مدارس و مربیان باشگاه‌ها است. در این سیستم، در مرحله اول در نظام آموزش و پرورش استعدادیابی انجام می‌شود، در مرحله دوم معرفی به سازمان تربیت‌بدنی صورت می‌گیرد و درنهایت برنامه آموزشی متناسب با استعداد فراگیر، از سازمان تربیت‌بدنی ابلاغ می‌شود (پلتولا^۴؛ ۱۹۹۲).

با وجود اهمیت استعدادیابی کودکان، این فرایند در ورزش بسیار پیچیده است (ژوان و کوه^۵؛ ۲۰۱۸؛ ریبرو^۶ و همکاران، ۲۰۲۱)؛ زیرا سیستم‌های شناسایی و توسعه استعداد دیدگاهی قطعی اتخاذ می‌کنند؛ بدین معنا که وضعیت یا عملکرد آینده ورزشکاران را با مشاهدات وضعیت یا عملکرد اولیه آن‌ها قابل‌پیش‌بینی می‌دانند؛ ازاین‌رو، این سیستم‌ها بر شناسایی اولیه و تخصصی شدن در ورزش تأکید دارند و هدف اصلی آن‌ها، افزایش قابلیت پیش‌بینی و کاهش عدم اطمینان، با بررسی رابطه علی بین ورود به مسیر استعداد و تبدیل شدن به ورزشکار خبره است؛ اما برخلاف انتظارات قطعی، تحقیقات اخیر نشان دادند که با استعداد در نظر گرفتن در مراحل اولیه، احتمال موفقیت ورزشی را در بزرگسالی تضمین نمی‌کند؛ بنابراین استعدادیابی به‌عنوان یک فرایند (داشتن استعداد درمورد آنچه می‌توانید به آن تبدیل شوید)، دیالوگ‌محور (توجه هم‌زمان به انتخاب و توسعه ورزشکار با توجه به محدودیت‌های اجتماعی-فرهنگی) و با عدم قطعیت (پیش‌بینی‌ناپذیر بودن نتایج آینده) همراه است (مورگانتی^۷ و همکاران، ۲۰۲۳، ص. ۸۷۶).

-
1. Güllich
 2. Gonçalves
 3. Afrian
 4. Peltola
 5. Žvan & Coh
 6. Ribeiro
 7. Talent Identification and Development Systems (TIDS)
 8. Morganti

با مرور پیشینه پژوهش مشخص می‌شود که عواملی همچون نبود سیستم مدیریت اطلاعات استعدادیابی در مدارس (دادگر و همکاران، ۲۰۲۲)، فقدان نگاه علمی به فرایند استعدادیابی در مدارس (نودهی و همکاران، ۲۰۱۹)، در نظر گرفتن شاخص‌های متعدد ازجمله مهارتی، فیزیولوژیکی، آنتروپومتریکی، بیومکانیکی و روانی (نوری و صادقی، ۲۰۱۸)، عواملی چون رسانه، اقتصاد، تجهیزات و امکانات ورزشی (منکرسی و همکاران، ۲۰۱۵)، نبود کمیته‌های تخصصی استعدادیابی در باشگاه‌ها، نبود برنامه اصولی، آشنا نبودن با روش‌های علمی استعدادیابی و تربیت نکردن افراد متخصص در حوزه استعدادیابی توسط سازمان‌های مربوط (دوستداری و همکاران، ۲۰۱۵) و همچنین فقدان طرح یکپارچه، اجرایی و ساختارمند در استعدادیابی (حسینی و همکاران، ۲۰۱۳)، ازجمله مشکلات گزارش شده در حوزه استعدادیابی ورزشی است. از طرفی بررسی مطالعات استعدادیابی نشان‌دهنده ناسازگاری و غیرقابل اعتماد بودن پیش‌بینی‌کننده‌ها است و بر نیاز به انجام تحقیقات بیشتر در این زمینه تأکید دارد (جانسون^۱ و همکاران، ۲۰۱۸، ۱۰۷).

پژوهش‌ها در زمینه شناسایی و توسعه استعداد به رویکردهای متعددی اشاره دارند. یک مطالعه مروری درباره رویکردهای مختلف استعدادیابی ورزشی در مدارس، در بازه ۲۰۰۹ تا ۲۰۱۹ نشان داد که مدرسه می‌تواند زمینه لازم را در حوزه‌های مسیر انتقال استعداد، برنامه تمرینی برای توسعه استعداد و نظارت بر مسیر استعدادیابی را که رویکردهای پیشنهادی در زمینه ورزش هستند، تسهیل کند. علاوه بر این، در سطح جهانی رویکردهای متعددی با هدف امکان توسعه برنامه‌های استعدادیابی در ورزش ایجاد شده است؛ ازجمله غربالگری جهانی، توجه به جمعیت‌های محروم، تمرکز بر خلاقیت و غنی‌سازی فعالیت‌ها و برنامه‌ها و همچنین افزایش مسئولیت‌پذیری و سطح آموزش مربیان (فیبیر^۲ و همکاران، ۲۰۰۹). با وجود چنین اهمیتی، نتایج یک فراتحلیل نشان داد که برنامه‌های فعلی تربیت‌بدنی در مدارس، بر حوزه‌های سلامت و مشارکت ورزشی تأکید دارند و در سیاست‌ها و دستورالعمل‌های مدارس درخصوص نحوه برخورد با کودکان با استعداد، همچنان ابهام و نبود شفافیت وجود دارد (پریتوآیوسو^۳ و همکاران، ۲۰۲۲).

ریبرو و همکاران (۲۰۲۱) نشان دادند که آموزش‌های تخصصی به‌منظور آمادگی برای عملکرد تخصصی در ورزش، باید از سنین کم به افراد ارائه شود. بهره‌گیری از روش‌های نو و خلاق در مدیریت استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان، ارائه آموزش‌های کاربردی در زمینه ورزش و همچنین ایجاد روابط مثبت میان معلمان درس تربیت‌بدنی و خانواده دانش‌آموزان، می‌تواند از مؤثرترین راهکارهای پیشبرد اهداف مدیریت استعدادهای ورزشی، از سنین کم باشد؛ در حالی که بسیاری از تحقیقات عمده‌تر تأثیرات مثبت استعدادیابی در ورزش، متمرکز بوده است؛ به طوری که نتایج پژوهش مسی و ویتلی^۴ (۲۰۲۰) نشان داد که فقدان استعدادیابی صحیح ممکن است آسیب‌های اجتماعی ایجاد کند؛ زیرا مشارکت در ورزش برای کودکانی که درست استعدادیابی نشده‌اند، ممکن است مکانی برای انحراف، سرخوردگی، ازکارافتادگی و آسیب دیدن از طریق شرکت در ورزش، باشد. نتایج پژوهش دیویدز و آراؤ^۵ (۲۰۱۹) نیز نشان داد که استعدادیابی از اهمیت بسزایی برخوردار است که به مهارت و تخصص نیاز دارد. درمجموع، با توجه به فشارهای موجود بر کودکان خردسال برای انتخاب ورزش تخصصی در سنین کم، در صورتی که به استعداد ذاتی و ویژگی‌های جسمانی آنان توجه نشود، ممکن است در آینده

1. Johnston

2. Faber

3. Prieto-Ayuso

4. Massey & Whitley

5. Davids & Araújo

به شکست آن‌ها منجر شود؛ بنابراین استعدادیابی علمی این امکان را فراهم می‌کند تا مربیان ورزشی و والدین در استفاده از روش‌های جدید برای کشف استعدادها و توسعه مهارت، همکاری لازم را داشته باشند و باعث پرورش آن شوند. بررسی مدل‌های استعدادیابی ورزشی در سالهای ۲۰۱۲ تا ۲۰۲۱ نشان می‌دهد که مدل‌های مختلفی ازجمله مدل نیلز، مدل توسعه بلندمدت ورزشکار، مدل ذهنی، مدل گانگن، الگوی نقش معتبر، مدل استاندارد، مدل هنجاری، مدل پویای اکولوژیک و مدل‌های چندمتغیره^۱ در این سال‌ها پیشنهاد شده‌اند و بسیاری آن‌ها درعمل به کار گرفته شده‌اند، اما انتخاب مدل بستگی به عوامل متعددی چون سن، فرهنگ جامعه و ماهیت ورزش مدنظر بستگی دارد (سیموانزا و پاول، ۲۰۲۳)؛ ازاین‌رو به نظر می‌رسد که در صورتی استعدادیابی با کمترین هزینه و آسیب به اهداف خود دست خواهد یافت که بتوانیم مدل‌های بومی منطبق بر شرایط فرهنگی محیط مدنظر ایجاد کنیم.

سیستان و بلوچستان یکی از استان‌های پهناور و مرزی کشور ایران است که با توجه به جوان بودن جمعیت آن، ورزش می‌تواند عامل وحدت و انسجام در این استان پهناور، مرزی و بااستعداد باشد، اما شهرهای این استان مرزی در اغلب شاخص‌ها از کم‌برخوردارترین شهرهای کشور به شمار می‌روند (خمرنیا و همکاران، ۲۰۲۲) که توجه ویژه به کشف و حمایت از استعدادهای دانش‌آموزان این منطقه از کشور را می‌طلبد (رمضانی و همکاران، ۲۰۲۲). به‌علاوه ویژگی‌های خاص فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آن نیاز به توجه ویژه به ورزش را در این منطقه افزون می‌کند (قوی‌پنجه و همکاران، ۲۰۲۵)؛ این در حالی است که با وجود استعدادهای ورزشی زیادی که در کشور وجود دارد، پژوهش‌ها بیانگر آن است که استعدادیابی ورزشی، به‌خصوص در سطح آموزش و پرورش با کاستی‌های متعددی ازجمله استعدادیابی سنتی و مبتنی بر مشاهدات میدانی (علیزاده و همکاران، ۲۰۲۱) و نبود طرح یکپارچه و جامع استعدادیابی (قاسم زاده میرکلایی، ۲۰۱۵)؛ نودهی و همکاران، ۲۰۱۹) روبه‌روست؛ بنابراین لزوم پرداختن به پژوهشی که در عین مدنظر قرار دادن آسیب‌های کنونی در فرایند استعدادیابی ورزشی، به بررسی جامع و گسترده آن در سطح مدارس بپردازد و بتواند الگویی بومی با در نظر گرفتن شرایط محیطی ارائه کند، بیش‌ازپیش احساس می‌شود. شناخت این الگو زمینه شناخت چالش‌ها و مسائل موجود در بحث استعدادیابی فراگیران را فراهم می‌کند و منجر به طراحی الگوهای بومی در آینده توسط پژوهشگران خواهد شد؛ ازاین‌رو پژوهش حاضر بر آن است تا با تبیین الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان، راهکارهایی را برای بهبود ارائه کند.

روش پژوهش

با توجه به هدف این پژوهش که آسیب‌شناسی الگوی جاری استعدادیابی ورزشی بود، تلاش شد تا با کاوش تجربیات افراد، فرایند جاری استعدادیابی کشف شده و با دیدی انتقادی تحلیل شود؛ بنابراین راهبرد نظریه داده‌بنیاد به‌عنوان روش پژوهش انتخاب شد. در این رابطه از طرح نظام‌مند^۲ استراوس و کوربین^۴ استفاده شد. به‌منظور تحلیل داده‌های کیفی سه مرحله کدگذاری باز، محوری و انتخابی اجرا شد تا درنهایت پارادایمی منطقی و تصویری عینی از نظریه ارائه شود. حوزه پژوهش

1. Newell's Model, The Long-Term Athlete Development Model, The Mental Model, Gagne's Model, The Credible Role Model, The Standard Model, The Normative Model, Ecological Dynamics, and Multivariate Models

2. Simwanza & Paul

3. Systematic

4. Strauss & Corbin

شامل کارشناسان تربیت‌بدنی، دبیران و معلمان تربیت‌بدنی استان سیستان و بلوچستان بود. نمونه مدنظر با توجه به رویکرد نمونه‌گیری نظری و هدفمند انتخاب شد. در این روش، نمونه‌گیری از رویدادها و نه لزوماً از افراد، انجام می‌شود و هدف از مراجعه به افراد برای مصاحبه، کاوش رویدادها است (استراوس و کوربین، ۱۹۹۸، ص. ۱۸). برخلاف نمونه‌گیری در پژوهش‌های کمی، نمونه‌گیری نظری نمی‌تواند قبل از شروع مطالعه و نظریه‌پردازی، برنامه‌ریزی شود و تصمیم‌های خاص درباره نمونه‌گیری در خلال فرایند پژوهش شکل می‌گیرد (استراوس و کوربین، ۱۹۹۸، ص. ۱۹۲)؛ بر همین مبنا، فرایند جستجو و انتخاب مشارکت‌کنندگان منجر به شناسایی و مشارکت هفت نفر از کارشناسان تربیت‌بدنی اداره آموزش و پرورش (ملاک ورود داشتن حداقل دو سال سابقه خدمت در این پست)، هفده نفر از دبیران تربیت‌بدنی (ملاک ورود داشتن حداقل پنج سال سابقه خدمت تجربی) و هشت نفر از آموزگاران (ملاک ورود داشتن حداقل پنج سال سابقه تدریس) شد. برای محرمانه ماندن هر کدام از مشارکت‌کنندگان در پژوهش و رعایت اخلاق پژوهشی به هر کدام از آن‌ها یک کد اختصاص داده شد. ابزار گردآوری داده مصاحبه نیمه‌ساختاریافته و عمیق بود. قبل از تشکیل جلسات مصاحبه، در زمینه رعایت نکات اخلاقی و موضوع مصاحبه با مشارکت‌کنندگان هماهنگی شد. در شروع جلسه مصاحبه، محقق با استفاده از بیانیه هدف، به ارائه پیش‌زمینه‌ای در زمینه موضوع و طرح سؤالات محوری^۱ مبادرت ورزید. در برخی موارد دوبار مصاحبه انجام گرفت و به طور متوسط زمان هر جلسه مصاحبه ۶۰ تا ۷۵ دقیقه به طول انجامید. صدای مشارکت‌کنندگان با اطلاع خودشان با دستگاه رکورد سونی ضبط شد. فرایند تحلیل داده‌های حاصل از متن مصاحبه‌ها نیز با توجه به اهمیت آن در رویکرد نظریه داده-بنیاد، هم‌زمان با جمع‌آوری داده‌ها طی سه مرحله به این نحو انجام گرفت که ابتدا متون حاصل از مصاحبه‌ها، در سطح پاراگراف و پس از آن در سطح جمله تحلیل شدند و در این میان مقوله‌های فرعی به طور موقت تدوین شدند و به آن‌ها عنوان تعلق گرفت. پس از آن داده‌ها در سطح جمله تحلیل شده و به صورت موقت مقوله‌های فرعی تدوین شدند. پس از آن، مقوله‌های اصلی نیز توسعه یافتند. در هر مرحله از کدگذاری چندین مرتبه رفت و برگشت به مراحل قبل، مراجعه به متن مصاحبه، اعمال نظرات جمعی پژوهشگران و گاهی تغییر و بازنگری در کدگذاری‌ها، مشورت با همکاران پژوهش و بازخورد گرفتن از مصاحبه‌شونده انجام گرفت و در نهایت، مقولات ایجادشده نهایی شد. برای تأمین روایی و پایایی از روش گوبا و لینکلن^۲ (۱۹۸۰) استفاده شد. آن‌ها چهار معیار قابلیت اعتبار^۳، قابلیت انتقال^۴، قابلیت اتکا^۵ و قابلیت تأیید^۶ را به منظور ارزیابی دقت علمی پژوهش در نظر گرفتند (دانایی‌فرد و همکاران، ۲۰۱۷). این پژوهش در زمینه قابلیت اعتبار، از روش کنترل اعضای شرکت‌کننده استفاده کرد. در زمینه قابلیت انتقال، یافته‌ها در اختیار متخصصان قرار داده شد و نظرات آن‌ها اعمال شد. در زمینه قابلیت اتکا (قابلیت اطمینان)، از روش توافق بین کدگذاران استفاده شد و در زمینه قابلیت تأیید، از مرور و بازخورد همکاران پژوهش بهره برده شد.

-
1. Central question
 2. Guba & Lincoln
 3. Credibility
 4. Transferability
 5. Dependability
 6. Conformability

نتایج

جمع‌آوری داده‌های پژوهش با مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته^۱ آغاز شد. ابتدا پروتکل مصاحبه و سؤالات کلی طراحی شد. سپس فرایند کار با جستجوی افراد صاحب‌نظر در این حوزه آغاز شد. قبل از اجرای هر مصاحبه بیانیه هدف، بخشی از بیان مسئله و توضیحاتی مرتبط با موضوع، اهداف و برخی از سؤالات، در اختیار مصاحبه‌شوندگان قرار داده شد. در جدول (۱) اطلاعات جمعیت‌شناختی مشارکت‌کنندگان در پژوهش ذکر شده است.

جدول ۱- اطلاعات جمعیت‌شناسی مشارکت‌کنندگان در پژوهش
Table1- Demographic information of research participants

پنل	مشارکت‌کننده Participants	مدرک تحصیلی Educational level	سابقه خدمت (سال) Years of service	جنسیت Gender	مشارکت‌کننده Participants	مدرک تحصیلی Educational level	سابقه خدمت (سال) Years of service	جنسیت Gender
گروه اول پنل اول	کارشناس ۱	دانشجوی دکتری تخصصی	۱۲	آقا	کارشناس ۵	دانشجوی کارشناسی ارشد	۱۷	آقا
	کارشناس ۲	کارشناسی ارشد	۱۴	آقا	کارشناس ۶	دانشجوی دکتری تخصصی	۱۵	آقا
	کارشناس ۳	کارشناسی	۱۱	خانم	کارشناس ۷	کارشناسی ارشد	۱۵	خانم
	کارشناس ۴	دانشجوی دکتری	۲۱	خانم	مجموع: ۷ نفر			
گروه دوم پنل دوم	دبیر ۱	کارشناسی ارشد	۸	آقا	دبیر ۱۰	کارشناسی ارشد	۲۴	خانم
	دبیر ۲	دکتری تخصصی	۱۳	آقا	دبیر ۱۱	کارشناسی ارشد	۱۹	آقا
	دبیر ۳	کارشناسی ارشد	۱۱	آقا	دبیر ۱۲	دکتری تخصصی	۱۲	آقا
	دبیر ۴	دکتری تخصصی	۱۵	آقا	دبیر ۱۳	کارشناسی ارشد	۹	آقا
	دبیر ۵	کارشناسی ارشد	۹	خانم	دبیر ۱۴	کارشناسی ارشد	۱۷	آقا
	دبیر ۶	دکتری تخصصی	۱۱	خانم	دبیر ۱۵	کارشناسی ارشد	۸	خانم
	دبیر ۷	دانشجوی دکتری	۸	آقا	دبیر ۱۶	دانشجوی دکتری	۱۵	خانم
	دبیر ۸	دکتری تخصصی	۹	خانم	دبیر ۱۷	کارشناسی ارشد	۱۱	خانم
	دبیر ۹	دانشجوی دکتری	۱۲	آقا	مجموع: ۱۷ نفر			
گروه سوم پنل سوم	آموزگار ۱	کارشناسی ارشد	۱۳	آقا	آموزگار ۵	کارشناسی	۲۷	آقا
	آموزگار ۲	کارشناسی	۱۸	آقا	آموزگار ۶	کارشناسی ارشد	۱۲	آقا
	آموزگار ۳	کارشناسی ارشد	۱۹	خانم	آموزگار ۷	کارشناسی	۱۸	خانم
	آموزگار ۴	دکتری تخصصی	۲۱	خانم	آموزگار ۸	دانشجوی دکتری تخصصی	۱۶	خانم
مجموع: ۸ نفر								

1. Semi-structured interview

جدول ۲- شرایط زمینه‌ای الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

Table 2- Background conditions of the current pattern of sports talent identification

کد مشارکت‌کننده Participant code	مقولات (کدهای باز) Categories (open codes)	مؤلفه‌ها Components	بعد Dimension
دبیر (1، 8، 11)، کارشناس (3، 7) و آموزگار (4)	کم‌دقتی در جذب معلمان ورزش	فرایندهای جذب، نگهداشت و ارتقا	توجهی به بسترهای زیرساختی و فرهنگ استعدادمحوری در ورزش
دبیر (4، 13)، کارشناس (2)	نبود آمایش و سازماندهی متناسب معلمان تربیت‌بدنی	سازمانی-حرفه‌ای	
دبیر (6، 15، 17)، کارشناس (4)	نبود پیگیری و پایش مداوم برنامه‌های توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی		
دبیر (5، 11)	کم‌توجهی به شاخص‌های عملکردی در ارزیابی و ارتقای معلمان تربیت‌بدنی		
دبیر (10)، آموزگار (5، 7)	فقدان توسعه دوره‌های دانش‌افزایی علم ورزش برای کارکنان و دانش‌آموزان		
دبیر (4، 7، 13) و کارشناس (1)	بی‌توجهی به محرک‌ها و انگیزه‌های ارتقا و توسعه معلمان تربیت‌بدنی		
دبیر (5، 17)، آموزگار (6)	کم‌توجهی به شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران	عوامل فرهنگی - اجتماعی	
دبیر (5، 8)، آموزگار (3، 1)	ترویج و توسعه نیافتن فرهنگ حمایتی خانواده از ورزش دانش‌آموزی		

جدول ۳- شرایط علی الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

Table 3- Causal conditions of the current pattern of sports talent identification

کد مشارکت‌کننده Participant code	مقولات Categories	مؤلفه‌ها Components	بعد Dimension
دبیر (7، 9، 12، 14) و کارشناس (4)	فقدان بسترسازی تسهیم و تبادل دانش بین معلمان تربیت‌بدنی	عوامل ارتباطی - محیطی	استیلاي نگاه تک بعدی در استعدادیابی و بی‌توجهی به جامعیت در ابعاد توسعه استعداد ورزشی
دبیر (4، 5، 11) و آموزگار (2، 5)	نبود ارتباطات و تعاملات مستمر با هیئت‌های ورزشی		
دبیر (5، 8، 16)، کارشناس (2، 7)	کم‌توجهی به ارتباطات مؤثر سازمانی با نهادهای علمی-ورزشی		
دبیر (1، 13)، کارشناس (5) و آموزگار (6، 1)	بهره‌گیری اندک از قدرت رسانه		
دبیر (4، 10)، کارشناس (7)	نبود هم‌افزایی نهادی بین مدارس، هیئت‌ها، ادارات ورزش و جوانان و فدراسیون‌ها در زمینه استعدادیابی		
دبیر (3، 11، 15)، کارشناس (2) و آموزگار (5)	نامتناسب بودن رسانه‌های کمی و کیفی منابع ساختاری و کالبدی ورزشی در آموزش و پرورش	عوامل اقتصادی - تجهیزاتی	
دبیر (7، 12)، کارشناس (4، 7) و آموزگار (4، 6)	اختصاص نیافتن ردیف بودجه‌های اختصاصی به بخش ورزش آموزش و پرورش		
دبیر (6، 9، 14، 17)، آموزگار (1)	سرنه اندک امکانات ورزشی در جامعه		عوامل مدیریتی - سازمانی
دبیر (3، 7، 8) و کارشناس (2، 5، 6)	ضعف در تدوین برنامه‌های بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت در راستای اشاعه ورزش دانش‌آموزی		
دبیر (2، 7، 13) و کارشناس (3، 7)	کم‌توجهی به رسانه‌های منابع انسانی در آموزش و پرورش استان		

ناآشنایی دست‌اندرکاران ورزش دانش‌آموزی با فرایندهای شناسایی و غربالگری	دبیر (3، 8، 11)، کارشناس (5) و آموزگار (1، 7)
برگزار نشدن همایش‌های علمی	دبیر (1، 16)، کارشناس (3، 7) و آموزگار (1، 3)
فقدان زمینه‌سازی و تسهیل بهره‌گیری از نیروهای توانمند ورزشی خارج از آموزش و پرورش	دبیر (13، 17)، کارشناس (1) و آموزگار (3، 5)

جدول ۴- شرایط مداخله‌گر محدودکننده الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

Table 4- Restrictive intervening conditions of the current pattern of sports talent identification

بعد Dimensi on	مؤلفه‌ها Compo nents	مقولات Categories	کد مشارکت‌کننده Participant code
نقص در زیرساخت‌های فکری و عملیاتی تربیت‌بدنی در آموزش و پرورش	چالش‌های عملیاتی	نبود اقدامات عملی در راستای برگزاری رویدادهای ورزشی	دبیر (2، 7، 11) کارشناس (3) و آموزگار (4، 5)
		توجه اندک به تأسیس و توسعه هنرستان‌های تربیت‌بدنی	دبیر (1، 15)، کارشناس (7)، آموزگار (3، 7)
		توسعه محتوایی و روشی نیافتن درس تربیت‌بدنی	دبیر (14) و آموزگار (5)
		تشویق و تقدیر نکردن از استعدادهای ورزش دانش‌آموزی در راستای انگیزه‌بخشی	دبیر (3، 17) و کارشناس (1)
	چالش‌های نگرشی	غلبه باور نتیجه‌گرایی به جای فرایندمداری در ورزش دانش‌آموزی نهادینه نشدن رویکرد علمی در هدایت دانش‌آموزان به رشته‌های ورزشی	دبیر (4، 11) و کارشناس (3) دبیر (6، 8، 12)

جدول ۵- شرایط مداخله‌گر تسهیل‌کننده الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

Table 5- Facilitating intervening conditions of the current pattern of sports talent identification

بعد Dimensi on	مؤلفه‌ها Componen ts	مقولات Categories	کد مشارکت‌کننده Participant code
مطلوبیت کمی منابع انسانی و افزایش توجهات به ورزش	مزیت‌های رقابتی	در اختیار داشتن تعداد زیاد منابع انسانی	دبیر (1، 5، 9)، کارشناس (1، 3، 7) و آموزگار (2، 5)
		در اختیار داشتن جمعیت زیاد دانش‌آموزی	دبیر (2، 3، 8، 14)، کارشناس (4، 7) و آموزگار (2، 5)
		برخوردار بودن از استعدادهای بالقوه در سن مطلوب	دبیر (4، 7)، کارشناس (6، 3) و آموزگار (1، 3)
		توجه عمومی به مشارکت در امور مدرسه	دبیر (2، 4، 11)، کارشناس (4)، آموزگار (1، 3)
	گفتمان‌سازی	آگاه‌سازی اولیا از استعداد دانش‌آموز به واسطه ارتباط مستمر با آن‌ها مطرح شدن گفتمان استعدادیابی در نزد دست‌اندرکاران ورزش دانش‌آموزی	دبیر (5، 8، 10، 14) و آموزگار (1، 5) دبیر (3، 7، 11) و کارشناس (3)

توجه عمومی روزافزون در سطح نظری و تجربی به ورزش دانش آموزی	دبیر (4، 9، 13، 17) و کارشناس (5)
انتظارات ذی‌نفعان بیرونی از ورزش دانش آموزی	دبیر (1، 7، 8، 13)

جدول ۶- شرایط راهبردی الگوی جاری استعدادیابی ورزشی و پرورش استان سیستان و بلوچستان

Table 6- Strategic conditions of the current pattern of sports talent identification

بعد Dimen sion	مؤلفه‌ها Componen ts	مقولات Categories	کد مشارکت‌کننده Participant code
توجه به استراتژی‌های سیستمی و نظام مند در پایش کمی و کیفی استعدادهای دانش آموزی	انگیزشی	توجه به ایجاد بستر انگیزشی برای مجریان فرایند استعدادیابی ورزشی (معلمان و مدیران) در تربیت بدنی	دبیر (9، 14)
		ایجاد زمینه‌های انگیزشی برای والدین و فراگیران در جهت مشارکت در فرایند استعدادیابی ورزشی	دبیر (3، 5، 11) و آموزگار (2، 5)
	استانداردسازی/ شاخص‌سازی	تشکیل پرونده‌های ورزشی برای دانش‌آموزان	دبیر (9، 14)
		توجه به ایجاد مراکز سنجش استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش	دبیر (3، 5، 11) و آموزگار (2، 5)
		استانداردسازی در رویکردهای مواجهه با استعدادهای ورزشی	دبیر (1، 9)، کارشناس (2) و آموزگار (1)
		توجه به به‌گزینی رویکردهای استعدادیابی ورزشی	دبیر (11)، کارشناس (۱)
		کاربست رویکردهای بهینه برون‌سپاری در زمینه استعدادیابی	دبیر (7، 9) و آموزگار (5)
	پایش و نظارت	پایش مستمر استعدادهای ورزشی موجود	دبیر (3، 16) و کارشناس (6)
	سازمانی	پایش کارآمد استانداردهای ورزشی در مدارس	دبیر (17) و کارشناس (2)
		طراحی سامانه‌های رصد و پایش دانش‌آموزان در زمینه ورزشی	دبیر (4، 13، 15)، آموزگار (4)
	جو و محیط حمایتی	توجه به ترویج و توسعه ورزش‌های همگانی	دبیر (4، 7)، کارشناس (3، 4، 6) و آموزگار (2، 7)
		تشویق باشگاه‌های ورزشی به تأسیس و توسعه تیم‌های پایه	دبیر (1، 4، 11، 15)، کارشناس (3، 1)

جدول ۷- پیامدهای استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

Table 7- Current consequences and consequences of implementing strategies

بعد Dimen sion	مؤلفه‌ها Componen ts	مقولات Categories	کد مشارکت‌کننده Participant code
۳-۴	پیامد وضعیت	بهره نبردن از استعدادهای ورزشی	دبیر (2) کارشناس (2) و آموزگار (5)

جاری	فقدان رشد و تعالی سلامت عمومی در استان	دبیر (1)، کارشناس (7)، آموزگار (3)
	ارتقا کیفی نیافتن ورزش قهرمانی	دبیر (14) و آموزگار (5)
	محرومیت دانش‌آموزان از شادی و نشاط بیشتر	دبیر (3، 17) و کارشناس (1)
پیامد حاصل	بهره‌بردن از استعداد ورزشی و کسب افتخارات استانی و ملی	دبیر (11) و کارشناس (3)
کاربست	محرومیت‌زدایی و توجه نگاه به منطقه	دبیر (6، 8، 12)
راهبردها	افزایش نشاط و شادابی در جامعه و امنیت اجتماعی-سیاسی	دبیر (9)، کارشناس (7) و آموزگار (3)
	کاهش رفتارهای بزه و توسعه ورزش	دبیر (2، 14)، کارشناس (5)، آموزگار (2)

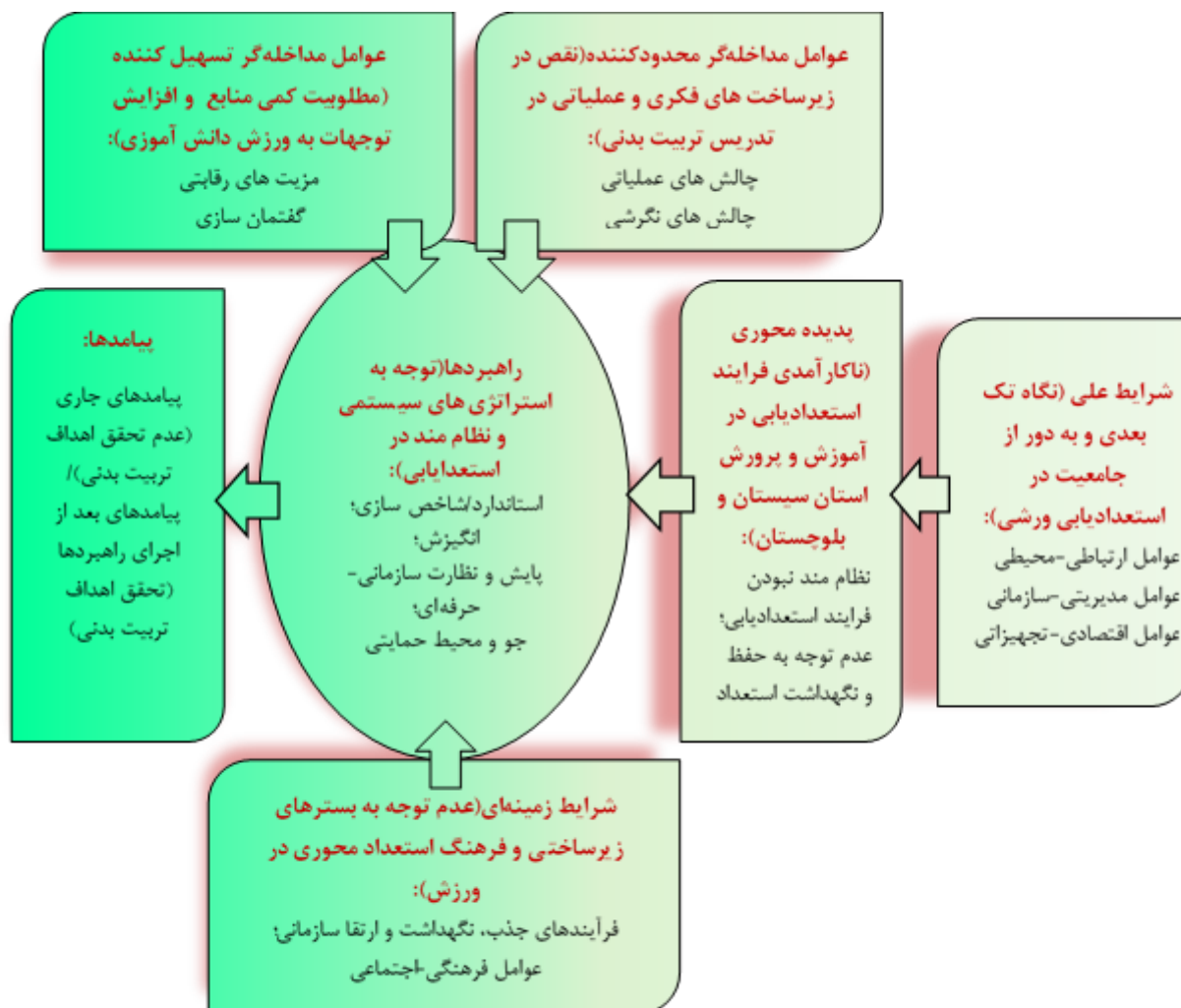
جدول ۸- پدیده محوری در الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان

Table 8- Core category of the current pattern of sports talent identification

بعد	مؤلفه‌ها	مقولات	کد مشارکت‌کننده
Dimen sion	Componen ts	Categories	Participant code
پروژه استان سیستان و بلوچستان تاکارآمدی فرایند استعدادیابی در آموزش و پرورش	نظام‌مند نبودن	فقدان هم‌افزایی نهادهای سیاست‌گذار در زمینه ورزش دانش‌آموزی	دبیر (3، 8، 13)، کارشناس (1، 6) و آموزگار (4)
	فرایند		
	استعدادیابی	ضعف شبکه‌سازی بین نهادهای متولی ورزش و مدارس	دبیر (6، 10، 15)، آموزگار (3، 7) و کارشناس (3، 6)
	ورشی		
		نگاه غیر سیستمی در مدیریت	دبیر (5، 9)، کارشناس (7) و آموزگار (3)
	بی‌توجهی به	نبود سازوکارهای حمایتی در سیستم ورزش استان	دبیر (3، 7، 11، 13) و کارشناس (2، 3، 5، 7)
	حفظ و نگهداشت	گسسته و مقطعی بودن فعالیت‌های استعدادیابی در آموزش و پرورش	دبیر (1، 9، 14)، کارشناس (2) و آموزگار (6)
	استعدادهای ورزشی	از دست رفتن استعدادهای شناسایی‌شده	دبیر (3، 5، 7، 8، 11، 13) و کارشناس (2، 3، 5، 7)

هم‌زمان با گردآوری داده‌ها، کدگذاری داده‌ها انجام گرفت. در کدگذاری باز، ابتدا از طریق روش مقایسه مستمر، مفاهیم شناسایی شدند و در گام بعدی، «ویژگی‌ها یا مشخصه‌های» هر طبقه (مقوله) که بیان‌کننده ممیزات طبقه‌ها (مقوله‌ها) یا جزئیات تفصیلی هر طبقه است، مشخص شدند؛ بر این مبنا، تحلیل مصاحبه‌های پژوهش منجر به شناسایی ۴۳۹ گزاره مفهومی و ۶۲ کد باز شد. در گام دوم با کدگذاری مجدد و دسته‌بندی کدهای باز شناسایی‌شده در مرحله قبل، هفده مؤلفه شناسایی شد و کدهای باز، سازمان‌دهی مجدد شد. درنهایت، مؤلفه‌ها در هفت بُعد اصلی سازمان یافت که در ادامه به آن‌ها پرداخته می‌شود.

در ادامه با تلفیق یافته‌ها الگوی فرایند جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش ترسیم شد (شکل ۱).



شکل ۱- الگوی پارادایمی وضعیت جاری فرایند استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش

Figure1- paradigm model of the current pattern of sports talent identification

بحث و نتیجه گیری

توسعه ورزش نیازمند استعدادیابی است تا از طریق تمرکز بودجه و فرصت های آموزشی بر ورزشکارانی با بیشترین پتانسیل موفقیت، شانس موفقیت های ورزشی را افزایش دهد. در این پژوهش به منظور دستیابی به شناختی جامع درباره پدیده مطالعه شده، تبیین الگوی جاری استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش در دستور کار قرار گرفت. از آنجاکه در این پژوهش از روش نظام مند در تحلیل داده ها استفاده شد، یافته های پژوهش براساس ابعاد و اجزای این الگو ارائه می شود.

براساس نتایج پژوهش، ناکارآمدی فرایند استعدادیابی در آموزش و پرورش، به‌عنوان پدیده محوری معرفی شد. این پدیده با دو زیرمؤلفه ازجمله نظام‌مند نبودن فرایند استعدادیابی ورزشی و بی‌توجهی به حفظ و نگهداشت استعدادهای ورزشی شناسایی شد. نظام‌مندی در استعدادیابی در مطالعات متعددی مشاهده می‌شود؛ ازجمله نتایج پژوهش کشاورز (۲۰۱۸) بر لزوم نظام جامع استعدادیابی به‌منظور توسعه ورزش قهرمانی تأکید می‌کند. قائم بودن استعدادیابی به فرد به‌جای سیستم، ازجمله موانع مدیریتی است که اسدی (۲۰۲۰) نیز به آن اشاره داشته است. رضایی و همکاران (۲۰۲۳) در پژوهش خود یکی از چالش‌های توسعه استعداد فراگیران در آموزش و پرورش را نبود برنامه و دیدگاه کلان در آموزش و پرورش بیان کردند. پژوهش دیگری که با هدف بررسی ادراک معلمان ورزش دبیرستان‌های اسپانیا از فرایندهای استعدادیابی در ورزش انجام شد، نشان داد که معلمان چندین عامل محدودکننده در شناسایی و حمایت از استعدادها در تربیت‌بدنی را عنوان کردند؛ ازجمله فقدان دستورالعمل‌های درسی، دانش و زمان کافی. همچنین برخی از معلمان به نبود استراتژی در استعدادیابی تربیت‌بدنی اذعان داشتند (پری‌توآیوسو و همکاران، ۲۰۲۲)؛ این در حالی است که در مدارس نروژ، مسئولیت شناسایی و توسعه استعدادهای ورزشی، به عهده همه ذی‌نفعان است. در این راستا، مدل سازمانی چندمحوری از فعالیت‌های باشگاهی، مدرسه، منطقه‌ای و ملی سازمان‌دهی شده است؛ بنابراین در این سیستم سیاست‌گذاران و دست‌اندرکاران باید خطوط ارتباط رسمی و غیررسمی بین برنامه‌های مدارس و تیم‌های باشگاهی را تقویت کنند. مربیان باید اطمینان حاصل کنند که برنامه درسی، فرصت‌های موجود برای پیشرفت ورزشکاران در سطح فردی را محدود نمی‌کند و همچنین باید رویکردهای انعطاف‌پذیری را برای رشد و تمرین ورزشکاران به کار گیرند (برندال و جسدال، ۲۰۲۰، ۳۷۴). معماری و همکاران (۲۰۲۴) همکاری بین‌سازمانی در سیستم استعدادیابی ورزشی از طریق انعقاد تفاهم‌نامه بین سازمان‌های مختلف و هماهنگی و تقسیم کار میان سازمان‌های ورزش آموزشی و قهرمانی را در بهینه‌سازی استعدادهای ورزشی، مؤثر می‌دانند به‌علاوه، نتایج این پژوهش نیز در راستای پژوهش حاضر، بر امکانات لازم برای حفظ و نگهداشت استعدادهای ورزشی تأکید می‌کند؛ بنابراین چنین به نظر می‌رسد که نتیجه‌بخش بودن استعدادیابی منوط به حفظ و نگهداشت استعدادهای شناسایی شده است. این مطلب به‌عنوان یکی دیگر از مؤلفه‌های ناکارآمدی فرایند استعدادیابی، در پژوهش حاضر شناسایی شد. نبود سازو کارهای حمایتی در سیستم ورزش استان، گسسته و مقطعی بودن فعالیت‌های استعدادیابی در آموزش و پرورش و پرورش و درنهایت، از دست رفتن استعدادهای شناسایی شده مقولات این حوزه بودند. یوسفی و همکاران (۲۰۱۹) نیز نشان دادند که انجام فرایند گلخانه‌ای استعدادیابی که در ایران انجام می‌شود، فرایندی تصادفی برای ستاره‌های ورزشی است و نمی‌تواند پشتوانه‌ای برای حضور مستمر و دائمی ورزشکاران در میادین ورزشی باشد.

بی‌توجهی به بسترهای زیرساختی و فرهنگ استعدادمحوری، به‌عنوان شرایط زمینه‌ای شناسایی شد که دربردارنده دو مؤلفه ازجمله فرایندهای جذب، نگهداشت و ارتقای سازمانی-حرفه‌ای و همچنین عوامل فرهنگی-اجتماعی بود.

فرایندهای جذب، نگهداشت و ارتقای سازمانی-حرفه‌ای: نتایج این پژوهش نشان می‌دهد، توجه به برنامه‌های توسعه حرفه‌ای و سازمان‌دهی منطقی آن‌ها برحسب نیاز و ارائه آن در قالب روش‌های مناسب و همچنین استفاده از مدرسان توانمند، می‌تواند تأثیر درخور توجهی بر موفقیت فرایند استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان داشته باشد. تحلیل مصاحبه‌ها نشان می‌دهد که برگزاری دوره‌های توسعه حرفه‌ای معلمان تربیت‌بدنی به‌تنهایی نمی‌تواند موجب تقویت فرایند استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان شود؛ بلکه باید مسئولان امر توجه جدی به محرک‌ها و انگیزه‌های ارتقا و توسعه حرفه‌ای معلمان کنند. به هر

روی، به اذعان مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر، در گام آغازین باید احساس نیاز و انگیزه لازم برای معلمان تربیت‌بدنی به‌منظور ارتقا و توسعه حرفه‌ای به وجود آید تا بعد از آن با مشارکت در برنامه‌های کارآمد توسعه حرفه‌ای، نتایج و اهداف مدنظر محقق شود.

ولموت^۱ و همکاران (۲۰۲۱) در پژوهشی درباره دانش‌آموزان با استعداد در ورزش در سیستم دبستان اسلونی، نشان دادند که معلمان از نقش و اهمیت کشف و کار با دانش‌آموزان مستعد آگاه هستند، اما آن‌ها برای جلوگیری از اشتباهات و مشکلات احتمالی که ممکن است در کار خود داشته باشند، به آموزش حرفه‌ای نیاز دارند. ژیانگ^۲ و همکاران (۲۰۲۲) بر دانش مربی و سیاست‌های مدرسه در شناسایی استعدادهای ورزشی تأکید کردند. اسدی و همکاران (۲۰۲۰) نیز بر نبود تخصص کافی در بسیاری از افراد درگیر در استعدادیابی به عنوان موانع انسانی اشاره داشتند.

عوامل فرهنگی-اجتماعی: مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر بر این باور بودند که یکی از موارد مهمی که می‌تواند در طبقه عوامل فرهنگی-اجتماعی قرار گیرد و نقش بسزایی در موفقیت برنامه‌های استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان داشته باشد، توجه به شایسته‌سالاری در انتصاب مدیران است. این موضوع با نتایج پژوهش نوحی و همکاران (۲۰۱۹) مبنی بر شناسایی پست‌های مدیریتی کلیدی در حوزه استعدادیابی و انتصاب افراد شایسته در این منصب‌ها، همسوست.

مقوله دیگری از مؤلفه فرهنگی-اجتماعی نشان داد که بسیاری از تلاش‌های صورت‌گرفته در آموزش و پرورش در زمینه استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان، با حمایت خانواده‌ها و پیگیری آن‌ها مواجه نمی‌شود و همین موضوع باعث می‌شود که تمامی تلاش‌ها بی‌اثر و خنثی شود. این یافته توسط تحقیقات قبلی درمورد نقش والدین در رشد استعداد (کوت^۳، ۱۹۹۹) پشتیبانی می‌شود. نقش والدین در سال‌های اولیه زندگی، ایجاد محیطی مناسب برای پرورش استعداد فرزندانشان است، اما در سال‌های میانی، نقش ارزشمند آن‌ها در یافتن مربیان مناسب، جلوه می‌کند و سپس در سال‌های بعد به نقش حمایتی و پیچیده آن‌ها در رشد و پرورش استعداد، مرتبط است. ویت^۴ و همکاران (۲۰۱۵) تأیید می‌کنند که رشد استعداد با چهار عامل مرتبط است: تجارب اولیه، مربی، تمرین و انگیزه قوی (روبرتز^۵، ۲۰۱۲). همچنین آن‌ها به این نتیجه رسیدند که استعداد ممکن است تاحدی متولد شود، اما تا حد زیادی توسط والدینی ساخته شده است که تمام تلاش خود را صرف پرورش استعداد فرزندان خود می‌کنند (ویت و همکاران، ۲۰۱۵).

براساس نتایج پژوهش حاضر، شرایط علی مؤثر در پدیده استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان، نگاه تک‌بعدی و به دور از جامعیت در استعدادیابی ورزشی است که با سه مؤلفه عوامل ارتباطی-محیطی، عوامل اقتصادی-تجهیزاتی و عوامل مدیریتی-سازمانی شناسایی شد.

عوامل ارتباطی-محیطی: بسترسازی، تسهیم و تبادل دانش بین معلمان تربیت‌بدنی ازجمله عوامل مؤلفه ارتباطی-محیطی است که می‌تواند موجب نهادینه شدن فرایند استعدادیابی ورزشی شود. تحلیل نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که این بسترسازی به‌گونه‌ای کارآمد در آموزش و پرورش تحقق نیافته است؛ به عبارت دقیق‌تر، معلمان تربیت‌بدنی نتوانسته‌اند در بستر و زمینه‌ای مناسب و کارا، دانش، مهارت و تجارب خود را با سایر همکاران به اشتراک بگذارند و از این رهگذر بر

1. Volmut
2. Xiang
3. Côté
4. Witte
5. Roberts

قابلیت‌های دانشی و تجربی خود و دیگران بیفزایند. در پژوهش موسوی چشمه‌کبودی و همکاران (۲۰۲۱) نیز به لزوم توجه به همکاری‌های درون و بین‌سازمانی اشاره شده است.

ضعف شبکه‌سازی بین نهادهای متولی ورزش و مدارس، یکی دیگر از مقولات شناسایی‌شده در این مؤلفه بود. بهره‌گیری اندک از قدرت رسانه نیز ازجمله مقولات دیگری بود که در این زمینه شناسایی شد. در توضیح آن می‌توان گفت که بهره‌نگرفتن از قدرت رسانه‌ای به‌منظور برقراری ارتباط با عموم جامعه و انگیزه‌بخشی به دانش‌آموزان و سایر تأثیرپذیران از فرایند استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش، موجب کم‌اثر شدن کنش‌های مربوط شده است. در مطالعه قنبری (۲۰۲۱) بر نقش رسانه به‌عنوان عامل علی و پوشش ضعیف رسانه‌ها در پژوهش اسدی و همکاران (۲۰۲۰) تأکید شده است. کریستینسن و استنسراد^۱ (۲۰۲۰) نیز ادعان داشتند که هماهنگی و ارتباط بین ذی‌نفعان برای نظارت بر تمرین و حجم کار ورزشکاران جوان در مدارس، ضروری است و فقدان آن ممکن است بر انگیزه دانش‌آموز در مدرسه و میزان و تعداد آسیب‌ها تأثیر منفی بگذارد.

عوامل اقتصادی-تجهیزاتی: یکی از مهم‌ترین مواردی که می‌توان آن را در زمره عوامل اقتصادی-تجهیزاتی قرار داد و در نامطلوبی وضعیت استعدادیابی ورزشی مؤثر قلمداد شده است، نامتناسب بودن سرانه‌های کمی و کیفی منابع تجهیزاتی و کالبدی ورزشی در آموزش و پرورش است. طبیعی است که این تناسب یکی از عوامل اصلی و زیرساختی در ظهور و بروز فرایند بهینه استعدادیابی ورزشی است.

عوامل مدیریتی-سازمانی: از دیدگاه علمی یکی از وظایف اصلی مدیریت در هر بخشی، برنامه‌ریزی است. برنامه‌ریزی می‌تواند مقاصد یک سازمان و نهاد را برای آینده، به‌خوبی روشن کند و هدایتگر سازمان در مسیر دستیابی به مأموریت‌ها و اهداف خود باشد. مشارکت‌کنندگان باور داشتند که در زمینه استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان، ضعف برنامه‌ریزی در سطوح مختلف اعم از بلندمدت، میان‌مدت و کوتاه‌مدت، بسیار مشهود است. علاوه بر این ضعف، وضعیت منابع انسانی‌ای که بتوانند در راستای استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان فعالیت حرفه‌ای و تخصصی داشته باشند، اصلاً قابل‌قبول نیست؛ حتی در بسیاری از مناطق و به‌خصوص روستاها، معلم ورزش که یکی از اولین ضروریات طرح‌ها و برنامه‌های استعدادیابی ورزشی است، وجود ندارد. از طرفی، به دلیل وجود قوانین انعطاف‌ناپذیر و تمرکز زیاد قانون‌گذاری در سیستم آموزش و پرورش، چابکی لازم در بهره‌گیری از افراد و متخصصان توانمند در حیطه ورزش و استعدادیابی ورزشی را نیز از کارکنانش سلب کرده است.

شرایط محدودکننده شناسایی‌شده در فرایند جاری استعدادیابی ورزشی، حاوی دو مؤلفه نقص در زیرساخت‌های فکری و عملیاتی بود.

چالش‌های عملیاتی: با توجه به تحلیل نتایج، می‌توان گفت یکی از مباحثی که در رابطه با فرایند استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان در استان سیستان و بلوچستان مدنظر است، توجه اندک به تأسیس و توسعه هنرستان‌های تربیت‌بدنی در استان است. پژوهش‌ها نشان می‌دهد که هنرستان‌های ورزش، محیطی را برای ورزشکاران جوان فراهم می‌کنند تا هم

1. Kristiansen & Stensrud

به‌عنوان ورزشکاران نخبه رشد کنند و هم بتوانند برای تحصیلات عالی آماده شوند (دی باسچر^۱ و همکاران، ۲۰۱۶؛ کریستین سن و هولیان، ۲۰۱۷).

مورد بعدی، توسعه محتوایی نداشتن درس تربیت‌بدنی بود. در همین راستا، قناعت و همکاران (۲۰۲۲) نیز نشان دادند که نبود توسعه محتوا در برنامه‌درسی تربیت‌بدنی مدارس از چالش‌های اصلی فرایند مدیریت استعداد دانش‌آموزان است. چالش‌های نگرشی: یکی از معضلاتی که به گواه نظرهای اندیشمندان و صاحب‌نظران تعلیم و تربیت، توسعه پایدار کشور را با اختلال مواجه کرده است، رویکردهای غیرعلمی در هدایت دانش‌آموزان به رشته‌های مختلف بوده است. در این میان آنچه کمتر مدنظر دانش‌آموزان و خانواده‌هایشان قرار گرفته، استعدادهای نهفته دانش‌آموزان بوده است. این تلقی و باور، اثرات بازگشتی خود را نیز بر باور متولیان و مسئولان آموزش و پرورش گذاشته است؛ یعنی آموزش و پرورش نیز به تأسی از رویکرد غالب و پذیرفته‌شده دانش‌آموزان و اولیای آن‌ها، فقط جنبه‌های بازاری و شغلی رشته‌های مختلف را در نظر گرفته است. پرواضح است که در چنین فضای فکری و نگرشی، مطالبه توجه به فرایندهایی از جنس استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزی، چندان واقع‌بینانه نباشد.

در پژوهش حاضر، مطلوبیت کمی منابع و افزایش توجه به ورزش دانش‌آموزی به‌عنوان عامل مداخله‌گر تسهیل‌کننده شامل دو مقوله کلی مزیت‌های رقابتی و گفتمان‌سازی شناسایی شد. نتایج این پژوهش در این بخش با یافته‌های پژوهش‌های ناصری پلنگرد و همکاران (۲۰۲۰) در زمینه مؤلفه حمایت‌ها و مشارکت‌های عمومی، قناعت و همکاران (۲۰۲۱) در زمینه مؤلفه مشارکت‌های عمومی، قاسمی روشناوند و همکاران (۲۰۲۰) در زمینه مؤلفه مشارکت‌های عمومی در امور مدرسه و ربیرو و همکاران (۲۰۲۱) در زمینه مؤلفه روابط مثبت معلمان و خانواده‌های دانش‌آموزان، به صورت جزئی همسوست. در اختیار داشتن منابع انسانی و جمعیت دانش‌آموزی پر تعداد، یکی از عوامل تسهیل‌کننده وضعیت جاری شناسایی شد. عامل دیگری که به‌عنوان مزیت رقابتی شناسایی شد، افزایش توجه عمومی به مشارکت در امور مدرسه است. در سال‌های اخیر، بسیاری از اولیا و خیرین در زمینه‌های مختلف سعی کرده‌اند مشارکت‌های سازنده‌ای را در بخش‌های مختلف مدرسه اعم از فرایندهای معمول تا نیازهای مالی را بر عهده بگیرند که این موضوع می‌تواند یکی از نقاط قوت در زمینه استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش محسوب شود.

از طرفی، با توجه به جریان‌های ارتباطی و اطلاعاتی، امروزه امکان درک و تحلیل هر پدیده در مقیاس جهانی وجود دارد؛ لذا گفتمان استعدادیابی و مباحث مرتبط با آن هر روز بیشتر در کانون توجه جامعه قرار می‌گیرد؛ از این‌رو افزایش توجه عمومی در سطح نظری و تجربی به ورزش دانش‌آموزی، در کاربست راهبردهای استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان، مؤثر تلقی می‌شود.

توجه به استراتژی‌های سیستمی و نظام‌مند به‌عنوان شرایط راهبردی دربردارنده چهار مقوله کلی راهبردهای انگیزشی، استاندارد/شاخص‌سازی، پایش و نظارت سازمانی و همچنین جو و محیط حمایتی شناسایی شد. مرتضاییان (۲۰۲۳) نیز در پژوهشی با هدف ارائه الگوی راهبردی مدیریت استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان، بر لزوم طراحی سامانه‌ای به منظور کنترل، ارزیابی و پایش استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان و برقراری شبکه ارتباطی مناسب به‌منظور جمع‌آوری و توزیع اطلاعات ورزشی دانش‌آموزان تأکید کرد. همچنین نتایج پژوهش ربیرو و همکاران (۲۰۲۱) نشان داد که بهره‌گیری از

1. De Bosscher
2. Kristiansen & Houlihan

روش‌های نو و خلاق در مدیریت استعدادهای ورزشی، می‌تواند از مؤثرترین راهکارهای پیشبرد اهداف مدیریت استعدادهای ورزشی از سنین کم باشد.

راهبردهای انگیزشی: طبق دیدگاه مشارکت‌کنندگان، توجه به انگیزش مجریان امر از جمله دبیران تربیت‌بدنی و مدیران مدارس، منجر به اجرای مطلوب فرایند استعدادیابی در مدارس می‌شود و زمینه مشارکت فعال آنان را فراهم می‌آورد. به علاوه، با توجه به ساختار فرهنگی و اجتماعی منطقه، باید به انگیزش والدین و فراگیران نیز برای شرکت در برنامه‌های استعدادیابی توجه شود؛ زیرا تجربیات خلاقانه و لذت‌بخش دانش‌آموزان می‌تواند احتمال اینکه آن‌ها در آینده به دنبال فرصت‌های خلاقانه در مشاغل بعدی و زندگی شخصی خود باشند را افزایش دهد (ریس و پیتز، ۲۰۲۱). همچنین نشان داده شد که توجه به پرونده‌های ورزشی دانش‌آموزان و ثبت اطلاعاتی از استعدادهای ورزشی آنان می‌تواند راهبرد مؤثری تلقی شود.

مورد دیگری که بارها مشارکت‌کنندگان به آن اشاره کردند، ضرورت وجود ساختاری با کارکرد استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش استان بود. وجود ساختارهایی مشابه با کارگروه‌های مرتبط در بسیاری از کشورهای دنیا مرسوم است و این‌گونه مؤسسات به صورت خصوصی یا دولتی و هم‌ارز با نهاد آموزش و پرورش، سعی در شناخت استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان در سنین خردسالی و نوجوانی دارند.

ایجاد استانداردهای رویه‌ای در مواجهه با استعدادهای ورزشی دانش‌آموزان، یکی دیگر از موارد اشاره‌شده توسط مشارکت‌کنندگان پژوهش حاضر بود. این رویه مشخص می‌کند که هرکدام از ذی‌نفعان و فعالان این حوزه در صورت مواجهه با یک استعداد ورزشی چگونه باید با هیئت‌های ورزشی، ادارات تربیت‌بدنی و در صورت امکان با فدراسیون‌ها در ارتباط باشند و به چه نحو مدیریت کنند که این استعدادهای ورزشی مدنظر قرار گیرند و در صورت امکان استعداد آن‌ها تقویت و پروراند شود.

موضوع دیگری که در این زمینه بر آن تأکید شد، طراحی سامانه‌های رصد و پایش دانش‌آموزان در زمینه ورزشی بود. با افزایش قابلیت‌های فناوری و نقش‌آفرینی آن در تمامی وجوه آموزش و یادگیری، آموزش و پرورش نیز باید بتواند نهایت استفاده را از این فناوری‌ها برای توسعه فرایند استعدادیابی ورزشی دانش‌آموزان ببرد. این سامانه‌ها علاوه بر پایش و نظارت سازمانی، زمینه مناسبی برای استانداردسازی رویه‌ها، اطلاع‌رسانی به ذی‌نفعان، فرصت دیده‌شدن برای مربیان و ورزشکاران و تجمیع فرایندهای انگیزشی، فراهم می‌آورند؛ از این‌رو به نظر می‌رسد که با توجه به الگوهای موفق جهانی و با بهره‌گیری از فناوری‌های اطلاعاتی-ارتباطی، بتوان راهبردهای پیشنهادی در این پژوهش را در جهت نظام‌مند کردن فرایند استعدادیابی به کار برد. قطعاً چنین برنامه‌ای عزمی ملی می‌طلبد تا با همکاری گروهی از متخصصان و پژوهشگران در حوزه‌های تربیت‌بدنی، روان‌شناسی و علوم تربیتی، جامعه‌شناسی، علم اطلاعات و متخصصان حوزه فناوری، بتوان چنین اتوماسیونی را ایجاد کرد. چنین ابزاری به‌خوبی می‌تواند حوزه‌های مختلف مرتبط با ورزش را به هم متصل کند و استانداردسازی و رویه‌سازی را محقق کند، اما بی‌شک برای عملکرد بهینه، نیازمند رویکردهای تعالی خواهد بود که در زمان ایجاد، این موضوع مهم باید مدنظر قرار گیرد.

فرایند توصیف‌شده در زمینه استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش، چند پیامد به همراه داشت. این پیامدها شامل بهره نبردن از استعدادهای ورزشی، فقدان رشد و تعالی سلامت عمومی در استان، ارتقا کیفی نیافتن ورزش قهرمانی و محرومیت

دانش‌آموزان از شادی و نشاط بیشتر، بود. مشارکت‌کنندگان در طی فرایند مصاحبه، بارها بر این مطلب صحه گذاشته‌اند که پرداختن به استعدادهاى دانش‌آموزان و جلوگیری از هدررفت آن، به‌خصوص استعدادهاى ورزشى آن‌ها، مى‌تواند احساس خوشایندى به دانش‌آموزان القا کند و مهم بودن در عمل به‌عنوان یک فرد، باعث شود تا در فرایندى زنجیره‌ای، شور و نشاط در جامعه گسترش یابد.

همچنین باید گفت که بسیاری از مشارکت‌کنندگان معتقد بودند که یکی از ارکان و عناصر اصلی ورزش قهرمانی در هر کشوری، استعدادیابی کارآمد در سنین پایه است. از این لحاظ، استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش مى‌تواند بسیار مهم تلقی شود و چنانچه مانند وضعیت کنونی این فرایند، به‌خوبی مدنظر قرار نگیرد، پیامد آن ارتقای کیفی نیافتن ورزش قهرمانی خواهد بود. از سویی، اجرای راهبردهای پیشنهادی احتمالاً مى‌تواند منجر به استعدادیابی مناسب فراگیران در مدارس شود و زمینه بهره‌بردن از استعداد ورزشی و کسب افتخارات استانی و ملی، محرومیت‌زدایی و افزایش توجه به منطقه، افزایش نشاط و شادابی در جامعه و امنیت اجتماعی-سیاسی و کاهش رفتارهای بزه و توسعه ورزش در استان را فراهم کند.

درمجموع مى‌توان اظهار کرد که با وجود محبوبیت فزاینده برنامه‌های استعدادیابی برای شناسایی ورزشکاران جوان و اهمیت روزافزون، برتری در ورزش در سطوح ملی و بین‌المللی، استعدادیابی نیازمند شناسایی در سنین کم است و آموزش و پرورش با توجه به دراختیار داشتن دانش‌آموزان، معلمان و ساعات درس تربیت‌بدنی مى‌تواند نقش تعیین‌کننده‌ای در این حوزه ایفا کند. از طرفی، برون‌رفت از مشکلات جز با تمرکز بر داشته‌ها، میسر نمی‌شود. استان سیستان و بلوچستان با تنوع جغرافیایی، زیستی و اجتماعی، دارای ظرفیت‌های انسانی ارزشمندی است (جدول ۵) که با مدیریت این منابع نه‌تنها مى‌توان بر بسیاری از ضعف‌های منطقه‌ای پیروز شد، بلکه ارزش‌های بی‌بدیلی نیز برای کشور به همراه خواهد داشت (جدول ۷). این پژوهش با توجه به استعدادهای زیستی موجود در جامعه این استان، تلاش کرد تا با تبیین فرایند استعدادیابی ورزشی در آموزش و پرورش، راه را برای رشد این استعدادها هموار سازد. با تمرکز بر نتایج مى‌توان اذعان کرد که ضعف‌های مدیریتی و اقتصادی در طول سالیان متمادی، به همراه فقدان بهره‌برداری از قدرت تعامل و ارتباط، استان را با مشکل جدی در کمیت و کیفیت منابع ساختاری و کالبدی در ورزش، مواجه کرده است (جدول ۳)؛ به نحوی که سیستم و ساختار مشخصی برای حمایت، مداومت و ثمربخشی برنامه‌های استعدادیابی ورزشی مشاهده نمی‌شود (جدول ۸)؛ ازاین‌رو با در نظرگرفتن شرایط زمینه‌ای و چالش‌های موجود، این پژوهش راهبردهایی در زمینه استانداردسازی، ایجاد انگیزه، پایش فعالیت‌ها و حمایت از توسعه فرایندها، ارائه می‌کند (جدول ۶). پیاده‌سازی این راهبرد از طریق فناوری‌های نوین اطلاعاتی و ارتباطی، با ایجاد اتوماسیون تحت وب، مى‌تواند آینده نویدبخشی را برای بهره‌برداری مناسب از استعدادهاى ورزشی کشور رقم بزند.

پیام مقاله

این پژوهش ناکارآمدی‌های موجود در شناسایی استعدادهاى ورزشی در نظام آموزش و پرورش استان سیستان و بلوچستان را تبیین می‌کند و نشان می‌دهد که فرایندهای غیرنظام‌مند و غفلت از حفظ و نگهداشت استعدادها، ناشی از کاستی‌های مدیریتی، اقتصادی و تعاملی است. این پژوهش با پیشنهاد راهبردهای انگیزشی، استانداردسازی، پایش و حمایتی، یک الگوی پارادایمی برای بهینه‌سازی ارائه می‌دهد. اجرای این راهبردها از طریق بسترهای مبتنی بر فناوری مى‌تواند زمینه

بهره‌برداری از استعدادها را فراهم کند و به کسب افتخارات استانی و ملی، تحقق عدالت منطقه‌ای، افزایش پویایی اجتماعی و کاهش بزهکاری منجر شود. این رویکرد متناسب با بافت، بر نقش محوری نظام آموزش و پرورش در توسعه پایدار ورزش تأکید می‌کند و بینش‌های کاربردی برای تخصیص منابع و هم‌افزایی بین‌نهادی به‌منظور شکوفاسازی ظرفیت‌های مغفول‌مانده در مناطق مرزی جوان در اختیار سیاست‌گذاران قرار می‌دهد.

ملاحظات اخلاقی

در این پژوهش اصول اخلاقی همچون لحاظ محرمانگی، رضایت آگاهانه مشارکت‌کنندگان و صداقت و تعهد در پایبندی به متن مصاحبه‌ها رعایت شده است.

مشارکت نویسندگان

ایده‌پردازی: مهتاب ناصح و آمنه عبدالهی

جمع‌آوری داده‌ها: آمنه عبدالهی

تحلیل داده‌ها: مهتاب ناصح و آمنه عبدالهی

نوشتن مقاله: مهتاب ناصح و آمنه عبدالهی

بازبینی و ویرایش: مهتاب ناصح

مرور ادبیات: همه نویسندگان

مدیر پروژه: مهتاب ناصح و سیده عذرا میرکاظمی

تعارض منافع

در این مقاله تعارض منافی وجود ندارد.

تشکر و قدردانی

از همه دبیران، آموزگاران و کارشناسان محترم و دلسوزی که علاقه‌مندانه و مجدانه ما را در اجرای این پژوهش یاری کردند، قدردانی می‌شود.

منابع

1. Afrian, H., Daniyantara, D., Dinata, K., & Mahfuz, M. (2021). Identification of sports talent (using sport search) in students of state middle school. *Education and Humanities Research*, 53(2), 178–182.
2. Alizadeh, S. M., Hami, M., & Shojaei, V. (2022). Qualitative modeling of basketball sports talent identification on the logic of hidden content analysis. *Research on Educational Sport*, 9(25), 137–166. <https://doi.org/10.22089/res.2021.10559.2101> [In Persian].
3. Anshel, M., & Lidor, R. (2012). Talent detection programs in sport: The questionable use of psychological measures. *Journal of Sport Behavior*, 35(3), 239–266.
4. Asadi, N., Goudarzi, M., Sajadi, S. N., & Alidoust Ghahfarokhi, E. (2017). An investigation of the obstacles to talent identification in sports in Iran. *New Trends in Sport Management*, 5(18), 23–32. [In Persian].
5. Baker, J., Bagats, S., Büsch, D., et al. (2012). Training differences and selection in a talent identification system. *Talent Development & Excellence*, 4(1), 23.

6. Bakhtiyari Ramezani, G., Sahebalzamani, M., & Niknami, M. (2023). Identifying the dimensions and components of constituent and effective factors on discovery and support of the talents of junior high school students in deprived areas. *Sociology of Education*, 8(2), 167–176. <https://doi.org/10.22034/ijes.2022.555776.1327> [In Persian].
7. Bailey, R., & Collins, D. (2013). The standard model of talent development and its discontents. *Kinesiology Review*, 2(4), 248–259. <https://doi.org/10.1123/krij.2.4.248>
8. Bjørndal, C. T., & Gjesdal, S. (2020). The role of sport school programmes in athlete development in Norwegian handball and football. *European Journal for Sport and Society*, 17(4), 374–396. <https://doi.org/10.1080/16138171.2020.1792131>
9. Collins, M. (Ed.). (2009). *Examining Sports Development* (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203461983>
10. Côté, J. (1999). The influence of the family in the development of talent in sport. *Sport Psychologist*, 13, 395–417.
11. Coutinho, P., Mesquita, I., Fonseca, A. M., et al. (2014). Patterns of sport participation in Portuguese volleyball players according to expertise level and gender. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 9(4), 579–592.
12. Dadgar, B., Ashraf Ganjouei, F., & Esmaeli, M. (2022). Identifying effective factors in identifying student sports in a comprehensive information management system. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 21(55), 113–130. <https://doi.org/10.22034/ssys.2022.495> [In Persian].
13. Davids, K., & Araújo, D. (2019). Innate talent in sport: Beware of an organismic asymmetry—Comment on Baker & Wattie. *Current Issues in Sport Science*, 4, 102–102.
14. De Bosscher, V., Brockett, C., & Westerbeek, H. (2016). Elite youth sport policy and dual career support services in fifteen countries. In K. Green & A. Smith (Eds.), *Routledge handbook of youth sport* (pp. 521–534). Routledge.
15. Doostdari, S., Ashraf Ganjoui, F., & Soheily, B. (2015). A survey of football talent identification problems. *Sport Management Journal*, 7(4), 621–635. <https://doi.org/10.22059/jsm.2015.55971> [In Persian].
16. Ericsson, K. A., Prietula, M. J., & Cokely, E. T. (2007). The making of an expert. *Harvard Business Review*, 85(7–8), 114–121.
17. Faber, I. R., Sloot, L., Hoogeveen, L., Elferink-Gemser, M. T., & Schorer, J. (2021). Western approaches for the identification and development of talent in schools and sports contexts from 2009 to 2019: A literature review. *High Ability Studies*, 33(2), 135–168. <https://doi.org/10.1080/13598139.2021.1900792>
18. Gonçalves, C. E., Rama, L. M., & Figueiredo, A. B. (2012). Talent identification and specialization in sport: An overview of some unanswered questions. *International Journal of Sports Physiology and Performance*, 7(4), 390–393.
19. Ghanbari, A., Khorvash, M., & Askari, A. (2021). Presenting a qualitative model of alignment of talent identification strategies of Iranian sports federations. *Karafan Journal*, 18(2), 133–152. <https://doi.org/10.48301/kssa.2021.130685> [In Persian].
20. Ghasemi Rooshnavand, J., Bahrololoum, H., Andam, R., & Bagheri, H. (2021). Identifying the ways of development of trans-sectional cooperation in student sports. *Research on Educational Sport*, 8(21), 17–34. <https://doi.org/10.22089/res.2019.7718.1715> [In Persian].
21. Ghasemzadeh Mircolaei, E. (2015). Studying the reasons for the failure and unsustainability of executing Iran's national athletics talent-identification model. *Applied Research in Sport Management*, 4(2), 35–47. [In Persian].
22. Ghavipankeh, N., Rezaeipour, M., & Rezaei, M. (2025). Analysis of development obstacles of mass sports in Sistan and Baluchestan Province. *Management and Entrepreneurship in Sport*, 4(1). <https://doi.org/10.48301/jmes.2025.497543.1092>

23. Ghenat, M., Talebpour, M., Heydari, R., & Gol Goli, M. (2023). Identifying the factors affecting the development of physical education and student sports (Case study: Khorasan Razavi Province). *Research on Educational Sport*, 10(29), 155–184.
24. Güllich, A., Macnamara, B. N., & Hambrick, D. Z. (2021). What makes a champion? Early multidisciplinary practice, not early specialization, predicts world-class performance. *Perspectives on Psychological Science*, 17(1), 6–29. <https://doi.org/10.1177/1745691620974772>
25. Hajihassani, M. (2016). Investigate the role of school sports in the process of identifying and cultivating students' sports talents. Paper presented at the Second National Conference of New Achievements in Physical Education and Sports, Chabahar.
26. Höner, O., Larkin, P., Leber, T., & Feichtinger, P. (2023). Talent identification and development in sport. In *Sport and exercise psychology: Theory and application* (pp. 549–581). Springer International Publishing.
27. Hosseini, S. S., Hamidi, M., Ghorbanian Rajabi, A., & Sajjadi, S. N. (2013). Identification of strengths, weaknesses, opportunities and threats for talent identification in Iran championship sport and its bottlenecks and challenges. *Sport Management*, 5(17), 29–54. [In Persian].
28. Johnston, K., Wattie, N., Schorer, J., & Baker, J. (2018). Talent identification in sport: A systematic review. *Sports Medicine*, 48(1), 97–109. <https://doi.org/10.1007/s40279-017-0803-2>
29. Keshavarz, L., Farahani, A., & Mohammadkhani, J. (2018). Analysis of factors affecting the behavior of Iranian championship sports managers by scenario planning approach. *Organizational Behavior Management in Sport Studies*, 5(1), 99–108. [In Persian].
30. Khammarnia, M., Abrishami, H., Barfar, E., & Kokabisaghi, F. (2022). Factors related to the migration of patients from Sistan and Baluchistan Province to Mashhad to receive medical services. *Payesh*, 21(6), 615–626. [In Persian].
31. Kristiansen, E., & Houlihan, B. (2017). Developing young athletes: The role of the private sport schools in the Norwegian sport system. *International Review for the Sociology of Sport*, 52, 447–469.
32. Kristiansen, E., & Stensrud, T. (2020). Talent development in a longitudinal perspective: Elite female handball players within a sport school system. *Translational Sports Medicine*, 3, 364–373. <https://doi.org/10.1002/tsm2.143>
33. Massey, W. V., & Whitley, M. A. (2020). The talent paradox: Disenchantment, disengagement, and damage through sport. *Sociology of Sport Journal*, 38(2), 167–177.
34. Memari, Z., Hasanazadeh, S., Saadati, M., & Puyandekia, M. (2024). Supply chain management, a process to optimize sport talent identification and development management. *Human Resource Management in Sports*. <https://doi.org/10.22044/shm.2024.14694.2654> [In Persian].
35. Monkaresi, S., Safania, A. M., & Ghasemi, H. (2015). Identification of Iran athletics challenges in Olympic medalist sports. *Strategic Studies on Youth and Sports*, 14(27), 159–178. [In Persian].
36. Morganti, G., Lascu, A., Apollaro, G., Pantanella, L., Esposito, M., Grossi, A., & Ruscello, B. (2023). (Beyond) the field of play: Contrasting deterministic and probabilistic approaches to talent identification and development systems. *Sport, Education and Society*, 29(7), 876–889. <https://doi.org/10.1080/13573322.2023.2212689>
37. Mousavi Cheshmehkaboodi, K., Hakak, M., Sepahvand, R., & Nazarpouri, A. (2021). Identify the implications of global talent management with an emphasis on human capital development in Iranian sports organizations. *Sport Management Studies*, 13(66), 327–362.
38. Naseri Palangard, V., Bahrami, S., Zardoshtean, S., & Yousefi, B. (2020). The role of management, family and school in the development of sports talents. *Sport Management and Development*, 9(3), 94–106. <https://doi.org/10.22124/jsmd.2020.4553> [In Persian].
39. Noori, M., & Sadeghi, H. (2018). A review of sport talent identification studies. *Sport Management Journal*, 10(2), 400–387. <https://doi.org/10.22059/jsm.2017.219155.1716>

40. Noudehi, M. A., Dousti, M., & Razavi, S. M. H. (2019). Identification and prioritization of judo talent identification parameters for judo sport in Iran. *Sport Management Studies*, 11(53), 99–120. <https://doi.org/10.22089/smrj.2017.3932.1759> [In Persian].
41. Nouhi, M., Shahlaee, J., Honari, H., & Ghafouri, F. (2019). The role of talent identification management in martial arts. *New Trends in Sport Management*, 7(26), 9–19. [In Persian].
42. Papić, V., Rogulj, N., & Pleština, V. (2009). Identification of sport talents using a web-oriented expert system with a fuzzy module. *Expert Systems with Applications*, 36(5), 8830–8838. <https://doi.org/10.1016/j.eswa.2008.11.031>
43. Peltola, E., Hill, M. R., Price, A. C., & Simpson, B. (2008). Talent identification at Qatar's ASPIRE Academy. *New Studies in Athletics*, 23(3), 49–52.
44. Prieto-Ayuso, A., León, M. P., Contreras-Jordán, O. R., & Morley, D. (2022). Spanish physical education teachers' perceptions of talent development. *European Physical Education Review*, 28(1), 3–19. <https://doi.org/10.1177/1356336X211010838>
45. Reis, S. M., & Peters, P. M. (2021). Research on the schoolwide enrichment model: Four decades of insights, innovation, and evolution. *Gifted Education International*, 37(2), 109–141. <https://doi.org/10.1177/0261429420963987>
46. Ribeiro, J., Davids, K., Silva, P., Coutinho, P., Barreira, D., & Garganta, J. (2021). Talent development in sport requires athlete enrichment: Contemporary insights from a nonlinear pedagogy and the athletic skills model. *Sports Medicine*, 51(6), 1115–1131. <https://doi.org/10.1007/s40279-021-01437-6>
47. Roberts, G. C. (2012). Motivation in sport and exercise from an achievement goal theory perspective: After 30 years, where are we? In G. C. Roberts & D. Treasure (Eds.), *Advances in motivation in sport and exercise* (Vol. 3, pp. 5–58). Human Kinetics.
48. Shilbury, D., Sotiriadou, K. P., & Green, B. C. (2008). Sport development systems, policies and pathways: An introduction to the special issue. *Sport Management Review*, 11(3), 217–223. [https://doi.org/10.1016/S1441-3523\(08\)70110-0](https://doi.org/10.1016/S1441-3523(08)70110-0)
49. Simwanza, A., & Paul, A. (2023). Models for youth sports talent identification and development: An integrative review of research. *Gifted and Talented International*, 38(2), 164–176. <https://doi.org/10.1080/15332276.2023.2241104>
50. Suryadi, L. E. (2020). Identification of sport talents with the sport search methods. *Journal of Physics: Conference Series*, 1539, 012023. <https://doi.org/10.1088/1742-6596/1539/1/012023>
51. Tikhonova, N. V. (2014). Significance of youth and sports in Ukraine backup for the education of the younger generation. *Pedagogics, Psychology, Medical-Biological Problems of Physical Training and Sports*, 18(9), 60–64. <https://doi.org/10.15561/18189172.2014.0911>
52. Yousefi, B., Nazari, F., & Eydi, H. (2015). Confirmatory factor analysis of quality assessment of sports talent development system questionnaire. *Sport Management Studies*, 7(33), 61–82. [In Persian].
53. Volmut, T., Gabrijelčič, M. K., & Rajovec, N. (2021). Gifted and talented students in sports in the Slovenian primary school system. *Journal for the Education of Gifted Young Scientists*, 9(1), 27–36. <https://doi.org/10.17478/jegys.798223>
54. Witte, A. L., Kiewra, K. A., Kasson, S. C., & Perry, K. R. (2015). Parenting talent: A qualitative investigation of the roles parents play in talent development. *Roeper Review*, 37(2), 84–96. <https://doi.org/10.1080/02783193.2015.1009598>
55. Xiang, C., Tengku Kamalden, T. F., Liu, H., & Ismail, N. (2022). Exploring the multidisciplinary factors affecting sports talent identification. *Frontiers in Psychology*, 13, 948121. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2022.948121>
56. Zhao, J., Xiang, C., Tengku Kamalden, T. F., Dong, W., Luo, H., & Ismail, N. (2024). Differences and relationships between talent detection, identification, development and selection in sport: A systematic review. *Heliyon*, 10(5), e26657. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2024.e26657>

57. Žvan, M., & Čoh, M. (2018). Identification of young talents in sport. *Facta Universitatis, Series: Physical Education and Sport*, 16(3), 619–627